

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 85 cr., 1/4 an 2 fl. 50 cr., 1/2 an 5 fl., 1 an 10 fl.
Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr., 1/4 an 3 fl. 50 cr., 1/2 an 7 fl.,
1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

1/4 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamente se fac numai plătindu-se înainte.

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima-dată 7 cr., a doua-ora 6 cr.
a treia-ora 5 cr., și timbru de 30 cr.

Redacția și administrația: Strada Poplăci Nr. 15.

Telefon Nr. 14.

Se prenumără și la poste și la librării.

Epistole nefrancate se refușă. — Manuscrise nu se înapoiază.

Nimeri singuratici la 5 cr. se vând la „Tipografia”, soc. pe acțiuni.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

Justiția maghiară.

(S) Justiția e oarbă. Așa e personificată ea din timpurile cele mai vechi. De bunăseamă pentru aceea, ca se nu poată judeca cu ochii, ci numai cu mintea. La noi însă nu numai că e oarbă, dar' e și surdă. Nu vede și nu aude. Nu e mirare deci, că poticnește, și cam des poticnește, căci cine nu vede și nu aude, nu poate să croască judecată dreaptă.

Zilele trecute s'a discutat în dieta maghiară asupra justiției noastre. Mulți au lăudat-o și puținii au criticat-o. Între acești puținii a fost deputatul *Emmer*, care a constatat că e complicată, greoaie și cam scumpă. A constatat mai departe că e și nepopulară, și anume pentru aceea, pentru-că nu e croită după rece-rițele populației, ci e importată din alte țări, în forma în care se execută ea acolo.

Deputatul *Emmer* poate că are dreptate. Ca fost judecător la supremul for al justiției maghiare, cunoaște nesimțit toate scaderile ei, și din punctul seu de vedere poate-că bine și-a precizat verdictul.

Suntem de acord în unele privințe. Știm și noi că justiția maghiară e complicată, greoaie și scumpă, foarte scumpă, și știm și aceea că nu e populară, dar' motivul nu-l aflăm numai în aceea, că ea e importată din alte țări, — ci și alt-undeva.

Nu numai aceea face legile țării impopulare, că ele sunt importate din alte țări, și că sunt *reu traduse*; ci mult mai impopulară e aplicarea lor, modul lor de executare.

Justiția maghiară nu e acel sanctuar, de care cetățeanul se se poată apropia cu deplină încredere, ci a devenit și ea curată unealtă în mâna șovinismului maghiar. La noi justiția nu are misiunea să caute adevărul și dreptatea, ci să maghiarizeze, să contribuie la consolidarea statului maghiar, să propage ideea de stat unitar maghiar.

Tot ce se face pe terenul judiciar, se face la noi din punct de vedere maghiar. Din punctul de vedere al „patriotismului” luat în sens șovinistic. Maghiarii sunt judecătorii, chiar și prin părțile cele mai curate românești; maghiară e manipularea; maghiară e pertractarea; maghiară e executarea. Totul e maghiar. De aceea e nepopulară justiția maghiară! Ba e chiar urgisită, mult mai urgisită ca justiția nemțească de pe vremea absolutismului, care totuși avea o parte bună. Aceea anume, că imprincipiatul nu i-se immanua nici o citație și nici o sentență judecătorească înainte de a i-se fi explicat în întreg cuprinsul ei, și înainte de a fi fost el întrebat că priceput'a ori ba conținutul ei? Și azi? Azi i-o aruncă plășul satului peste gard, și dacă omul din întâmplare nu o vede, nu o ridică și nu aleargă cu ea la un pricepător, care se i-o explice, se pomenește de-odată cu toba la casă, ca din senin, fără să știe, că de unde și pentru-ce?

Ce-i pasă judecătorului maghiar de averea cetățeanului nemaghiar, numai se știe dînsul, că și-a făcut datorința „patriotică” de a-i fi trimis o sentență scrisă în limba statului, pe care omul nu o înțelege, și poate că nime din satul seu nu o înțelege, și cu care trebuie să facă bietul om cale de o zi până la orașul mai apropiat, ca aci să caute pe cineva care se i-o explice — *pe plată!*

Ce-i pasă judecătorului maghiar, că nepricepând limba celor imprincipiați, osândește pe cel nevinovat, și achitează pe adevăratul vinovat, numai principiul se-l vadă salvat, că limba de judecată e limba statului!

Aci zace dar' lipsa de conștiință judecătorească constatată și de deputatul *Emmer*; numai cât la noi această lipsă de conștiință e considerată de merit, și chiar aceia dintre judecători fac carieră mai bună, cari din acest punct de vedere au mai puțină — conștiință. Mirare e dar', că lipsa de conștiință se

lăstește tot mai mult printre judecători, cum zice *Emmer*?

O justiție bună pretinde, ca judecătorii să fie egiți din sinul poporului, să cunoască limba, datinele, moravurile, toate însușirile, bune și rele ale acestuia.

O justiție bună cere, ca fasiunea cetățeanului să fie indusă în procesul verbal în forma, în care a făcut-o dînsul, și la fel, din cuvânt în cuvânt, căci de multe ori un singur cuvânt e decizător, ear' nu ciuntată, schimonosită, tradusă rău, de multe ori cu ajutorul unui pandur, care singur nu a priceput-o pe deplin.

O justiție bună cere ca tot ce se immanuează cetățeanului să fie scris în limba acestuia, pe care dînsul o pricepe; și ca ori-ce document, fie el scris în ori-ce limbă, să fie primit din partea judecătoriei ca armă legală de apărare, și să nu se pricinuească spese superflue cu siluirea prezentării lor în traducere autentică, făcută în limba de stat.

Acestea sînt adevăratele miserii, mari și simțite, ale justiției maghiare, și acestea trebuiau înșirate în dieta „maghiară”. Dar' cine se o facă aceasta? Popoarele nemaghiare din Ungaria nu au reprezentanți în dietă, în numele lor nu vorbește nime, nu poate să vorbească nime.

Deputatul *Emmer* însă, ca fost judecător trebuia să le cunoască, și poate că le și cunoaște, și atunci când s'a hotărît se facă critica justiției maghiare trebuia să le înșire și pe acestea. Dar' atunci și-ar fi atras și dînsul asupra sa odul de „*reu patriot*”, de sprijinitor al „*aspirațiilor naționalistice*”, de dușman al „*consolidării statului*”.

De aceea nu le-a spus. Așa e la noi moda, să se ascundă totul și să se jertfească totul în dragul unor utopii.

S'a jertfit educațiunea publică în dragul maghiarizării.

S'a jertfit administrația, și s'a jertfit și justiția.

Jertfească-o Maghiarii și în viitor, dar' atunci se nu se plângă că nu e — populară!

Sibiu, 15 Martie n.

Primarul Vienei. E vorba, că actualul primar al Vienei, *Josif Strobach*, se-și dee demisiunea din postul seu, pentru a face loc energicului conducător al partidului antisemit *Dr. Carl Lueger*, care de astă-dată va fi întărit și din partea Coroanei în acest post. Se știe, că *Strobach* a primit alegerea de primar numai condiționat, ca adevărat atunci când va sosi timpul potrivit, se predee locul acela, căruia îi compete! Acest timp se pare că a sosit acum. *Strobach* va fi ales vice-primar în locul *Drului Lueger* și va primi conducerea administrației interne.

Școale de stat. Din Arad se telegrafează în toate părțile lumii *sensationala* știre, că inspectorul de școale *Varfassy* a isbutit să stîrneasă în România din comit. Aradului o viață interesare față de școalele de stat și că acum vin comunele românești una după alta să ceară dela guvern școale de stat. Ministrul de culte și instrucțiune publică *Wlassics* a însărcinat comitatul cu contractarea unui împrumut mai însemnat din care să se poată satisface dorinței Românilor, ridicându-se atâtea școale de stat, câte cer — și a promis, că ratele vor fi trecute în bugetul țării și de acolo se vor plăti.

Așteptăm lămuriri dela cei-ce sînt mai de aproape interesați în cauză.

Scrisorile lui Bánffy. Afacerea prim-ministrului Bánffy cu scrisoarea deputatului *Blaskovics*, adresată presidentului partidului popular și ajunsă în mâna lui Bánffy pe cale necinstită, va fi supusă și aprecierii înaltei curii, pentru-că abatele și deputatul *Molnár János* a apelat în contra sentenței tablei regiști, care cum se știe, în conglăuire cu forul prim judecătoresc, a declarat că nu este cas de urmărire.

Vom vedea dar' ce va zice Curia? Vom vedea de sînt croite legile în Ungaria și pentru miniștri ori apoi numai pentru — plebei?

ASTRA.

— Votarea fatală. —

Sibiu, 15 Martie n.

Votarea, ce s'a făcut la adunarea generală extraordinară a „Asociațiunii” am eter-nizat-o în ultimul nostru număr. Publicarea numelor a produs, nu-i vorbă, o iritațiune oare-care, mai ales aici în Sibiu. Dar' asta, se înțelege, puțin ne alterează. În cele din urmă *Tribuna* nu-i foaie locală a Sibiului, și nu are să se orienteze după veleitățile lor. Ea are să țină cont de sentimentele marelui public românesc, de aderenții hotărîți ai programului și partidului național, printre cari, din vremuri deja, nu Sibiului au fost cei dintâi.

Pentru a face însă ca lista publicată de noi să poată fi subtrat sigur pentru eventuale combinațiuni și deducțiuni, trebuie să introducem unele rectificări.

Ni-se impută ici-colea, aici în Sibiu, că raportul nostru despre ședințe ar fi fost inexact, ori chiar tendențios. Am primit chiar o rectificare, care s'a publicat în ultimul nostru număr. Ținem să declarăm aici, categoric și franc, că nu tragem la îndoială bună credința și buna intențiune a nimănui, în chestia statutelor și a schimbării lor. Dar' pretindem, ca același lucru să ni-se recunoască și nouă. Raportul nostru a spus atîta, cât a crezut că are să spună, și cât a putut să spună. Dacă cineva se simte nedreptățit, îi stă în voie se rectifice. Când ar fi vorba de a dirima o chestiune, că oare așa s'a zis, ori nu așa s'a zis ceva, noi nu vom face plebiscit. Fiecare creadă cui — și ce vrea. Dar' nu admitem să ni-se ascrie rea credință, ori tendențiositate.

Cu privire la lista voturilor publicată în ultimul număr, avem să facem următoarea rectificare:

Dacă vrem să stabilim în total numărul votanților, au fost nu 68, ci 69.

Pentru propunerea I. Dr. Pop, a votat și domnul *Alexandru Filip*, avocat în Abrud. Prin urmare la propunerea Dr. Pop voturile au fost: pro 22; contra 45; abșineri ori abșentări 2 = 69.

La propunerea II. (Dr. Bunea) trebuie să introducăm între „abșinenți ori abșenți” și pe dl *G. Popovici*, care a votat numai la propunerea III. Astfel voturile s'au grupat: pro 10; contra 53; abșineri ori abșentări 6 = 69.

La propunerea III. voturile s'au grupat astfel: pro 49; contra 13; abșineri ori abșentări: 7 = 69.

D. A. Sturdza — s'a retras.

Din București a sosit încă ieri știre telegrafică, că dl *Sturdza* a demisionat din presidenția senatului român, și că s'a retras dela șefia partidului național liberal din România. *Epoca* primită astăzi ne dă despre acest eveniment următoarele amănunte:

Dl D. A. Sturdza a adresat vice-presidentului senatului, dlui P. Grădiștean, următoarea scrisoare:

„Die vicepresedinte! Împlinind vârsta de 64 ani, doresc să-mi petrec restul zilelor mele în pace și liniște sufletească, mulțumind atotputernicului Dumnezeu, că m'a învrednicit nu numai să muncesc sub povăta celor mai buni și mai vrednici bărbați ai neamului la regenerarea și înălțarea patriei, ci se ved eu însumi rezultatele acestei munci în ridicarea regatului român sub domnia înțeleptului și viteazului nostru Rege.

Vă rog deci să binevoiți a prezenta onor. senat demisiunea mea de președinte al acestui înalt corp și de senator al colegiului I. de Ilfov și a primi d-voastră, dle președinte, cu această ocaziune expresiunea sentimentelor mele de prea înaltă considerațiune.”

D. Sturdza.

Cu privire la adevăratul motiv al a-estui pas întreprins de dl *Sturdza*, *Epoca* scrie următoarele:

„Ceea-ce spune dl *Sturdza* în demisiunea sa e, cum se vede, numai un pretext. Adevăratul motiv al acestei neașteptate hotărîri este cu totul altul. Provocat de întrebările repetate ale câtorva senatori, consiliul de miniștri a hotărît aseară, (Vineri. R. T.) în urma unor lungi și furtunoase discuțiuni să se pună la ordinea zilei pentru azi proiectul de lege pentru căile ferate din inițiativă particulară. Dl *Sturdza*, care asista la consiliu s'a opus cu înverșunare ideii de a se aduce în desbateră acest proiect de lege, pe care d-sa nu-l primește cu nici un preț, și văzînd că nu poate schimba hotărîrea guvernului, a plecat declarînd ca-și dă demisia și din senat și din șefia „efectivă” a partidului: — „*Prefer să rămân în viața privată decît să fiu șeful unui partid, care mă disprefuește*”, a zis, plecînd dl *Dimitrie Sturdza*.”

Tot *Epoca* scrie, că miniștrii s'au întrunit imediat în consiliu, dar' până în momentul tipăririi *Epocii* nu se știa nimic despre hotărîrile luate.

Foile din Budapesta primesc însă telegrame din București, că senatul nu a primit demisia dlui *Sturdza*, ear' consiliul de miniștri asemenea l-a rugat să-și revocare demisiunea.

O vizită refușată.

— Pașania dascălilor maghiari din B.-pesta. —

(S.) Maghiarii nu au amici, nici în țeară, nici afară de țeară. Aceasta ar trebui să o vadă și să o recunoască odată și ei. S'au putut convinge despre acest adevăr cu ocaziunea înscenării sîrbărilor lor millenare. Căci cine a luat parte la ele? Din țeară aceia, cari au fost siliți, ear' din afară aceia cari voiau se tragă foloase din înfumurarea Maghiarilor, de pildă un *Berl* și un *Ollendorf*.

A spus-o *Berl* cu destulă franchețe, că dînsul pentru aceea a luat în arîndă vinderea bileto-lor de intrare la expoziția millenară, pentru-că avea mîncăime de o decorație patriotică, în forma unei diplome de „nemeș” ungurese. *Berl* știa că în Ungaria poți cumpăra ori-ce pe bani, și de aceea și-a băgat banii într-o întreprindere care în locul diplomei de „nemeș”, i-a adus perdeni enorme materiale. Ba i-a mai adus și un proces intentat de agentul seu *Spitscr*, proces a cărui victimă fu și stălpul guvernului, exdeputatul *Morssanyi*.

Și dacă din experiențele făcute cu un tâmbălu millenar, terminat altcum cu un perfect fiss-o, și cu un teribil deficit, material și moral, — nu s'au convins Maghiarii încă despre aceea, că stau singuri în Europa, fără prieteni și fără binevoitori: s'ar pute convinge din cazul cel mai recent, care trebuie să-i atingă ca o palmă foarte dureroasă.

Casul e următorul: Învățătorii din Viena au întreprins la anul 1895 o excursiune la Budapesta. Au venit în corpore se viziteze a doua capitală, a monarhiei. Colegii lor din Budapesta i-au primit bine; le-au arătat tot ce au ei frumos și vrednic de văzut, ear' ce nu e bun și frumos au ascuns cu precauțiune dela fața lor; i-au ospătat, li-au ținut toate înfăcărate, cu un cuvînt au făcut onorurile stăpînului casei, după toate regulile de bunăcuviință. Și fiindcă tot regulile de bon-ton o prescriu aceasta, pe învățătorii din Viena, i-a scăpat gura se zică: „poftiți veniți și d-voastră la noi, la Viena, ca să ne putem — revansa!”

În anul trecut, fiind ocupați cu sîrbările millenare, învățătorii din Budapesta nu au putut să înapoieze visita colegilor lor din Viena, s'au hotărît însă să o facă aceasta în anul curent. Au trimis dar' „carte” la Viena ca să-i aștepte, căci vor veni să sigileze de nou prietnia maghiară-austriacă.

Din Viena li-a venit însă grabnicul răspuns, „se facă bine și se rămîndă acasă”, pentru-că dînsii — învățătorii vienezi, — în trete împiegurările de azi, „nu au curajul să-i primească!”

„Vă rugăm — sic vienesii — să amînați visita voastră pînă la anul viitor, pe când poate că se vor liniști agitațiunile, în cari se află acum populațiunea noastră, din cauza pertractărilor pentru reînnoirea pactului. Și de altcum aici în Viena dom-

nesc de present niște împiegurări foarte triste naționale și politice. E teamă, că nu vom pute primi pe colegii nostri budapeșteni așa cum am dorî noi din inimă...”

E un refus fin acesta, dar' usurător. Credem, că învățătorii maghiari din Budapesta îl vor înțelege. Și vor înțelege în genere Maghiarii, că nime pe lume nu se rupe după prietnia lor, ci toți le întorc spatele și se lapdă de ei.

Pentru-ce? Le-am spus-o de atâtea și de atâtea ori. Cum Maghiarii i se câștigă mai în-tăiu prietnia naționalităților nemaghiare din țeară, prin respectarea drepturilor acestora și prin introducerea unui sistem de guvernare drept și ecuitabil, și atunci va urma dela sine și prietnia și bunăvoința întregii lumi civilizate.

Până atunci însă nu pot întîmpina alta decît disprețul străinătății, manifestat, când într'un mod, când într'altul.

Învețe Maghiarii din pățania lor proprie!

Executarea lui Max.

(S.) Bietul Max! L-au pus păcatele se-și bage earăși nasul în — urna lui Baden. S'a încumetat să se tragă de nou o lecție strașnică guvernului austriac, imputându-i că nu știe să facă alegeri după sistemul lui *Bánffy*, ci permite ca antisemitiștii să învingă, și lasă să cadă — social democrații!

Rușine și decadență! Așa strigă *Max Falk* în coloanele lui *Pester Lloyd*.

Dar' și-a făcut de cap. Semiofici-osul *Reichswehr* i-a dat un răspuns, pe care jupănel *Max* nu-l va uita în curend.

Reichswehr scrie: „Cine e acest domn *Max Falk*, care se crede îndreptățit a-și crol verdictul asupra Austriei? Cine i-a dat dreptul să ne censureze și amenințe? Stau la spatele sale popoarele Ungariei? Sigur că nu! Dacă ar privi îndrît, nu ar vedea alta decît umbra sa proprie. E un politician de capul seu, care-și ține de înțelepciune purtarea sa insolentă, și prin o aroganță nemotivată voește să impună. De multe ori a trebuit să sufere bunăvoința austriacă declarațiunile acestei inteligențe substituite (Afterverstand), dar' odată se gata ori-ce marinimie. Ce drac îl privește pe dl *Falk* rezultatul alegerilor noastre? Facă bine și mătore d-sa dinaintea ușei caselor din strada Dorothea, în cari se află și clubul liberal. S'au doar' se teme să înceapă, pentru-că ar fi o muncă prea grea? Odată trebuie să o spunem: noi, cei din Austria, cerem în modul cel mai energic și resolut se fim scutiți de clonțurile acestor șoimi! (nemțește: *Falk* e). Na și le free de noi! Ar fi trist pentru noi, dacă nu am avea destulă bărbăție de a ne desbăra de astfel de obrăncicii!...”

Și tot pe coarda asta o mână energicului *Reichswehr* ajungînd în fine la următoarea concluziune:

„Pe noi din întreaga discuțiune nu ne privește aprobarea ori desaprobară rezultatului alegerii, ci simplu precizarea punctului de vedere austriac, din care mănecînd, nu se poate permite un astfel de amestec obraznic în trebile noastre interne, politice. Pedeapsa pentru aceasta cutezanță a companiei „*Lloyd*” nu va întârzia. Ura în contra Maghiarilor, care a fost înfrînată în mod artificial, și de care la alegerile de astă-dată nu s'a folosit nime ca de un mijloc de agitare, va erumpe de nou, și cu putere potențată. Noi nu am voit-o aceasta, dar' din cealaltă parte s'a stricat armistițiul și s'a dat prima pușcătură, urmările cadă asupra capului celui vinovat! Popoarele Ungariei vor ști cui au să o mulțimească aceasta. Lucruri mici au urmări mari. Poate-că micul *Max Falk* va fi mulțumit, știîndcă dînsul a provocat urmările cele mari!”

Bietul Max! E consternat și amețit de dușul rece ce i-s'a dat. Atât de amețit încât nici nu mai poate răspunde, și nu poate se ceară ertare pentru necuviința sa.

Se poate dar' că earăși va trebui să întreprindă baronul Bánffy o călătorie oficioasă la Viena, ca să ceară dînsul ertare pentru trîmbițașul sîn.

Odată a făcut-o aceasta baronul Bánffy, de ce se nu o facă și a doua oară?

PRIGONIREA ALOR 54 DE TERANI ROMANI.

Procesul monstru din Arad.

— Raport special al „Tribunei”. —
(Urmare).

Arad, 12 Martie n. 1897.

Istintie Botta, care ca soldat se bucură de un „frei” de 3 zile, declară în risetul publicului, că a grijit foarte mult nu cumva să se spargă felinarele.

Iosif Ardelean are cunoștință, că oamenii au plecat dela primărie ca să scoată lămpile, fără însă de a avea înțelegere prealabilă, ci mai mult la îndemnul dlui David Blau, măcelar.

Petru Spinanț a fost martor ocular la scoaterea a 3 lămpi, apoi s'a îndepărtat; însă poate mărturisii pe un Dumnezeu și pe suflet, că doar „am cântărit 8 ani” și „știu ce-i jurământul”, că nici pomană n'a fost de „țiparea birului”.

Vasile Vărdăean la scoaterea primei lămpi era de față, fiind lampa în imediata apropiere a casei lor, dar' apoi s'a dus acasă.

Anania Oțană a astupat 5 gropi dela lămpile scoase de conștii sei, că s'a nu „pice vre-un om ori vită în ele” și „nu am ajuns dle mări sa, să scot și eu, că erau, cari le scoateau, dar' și eu — le a-și fi scos, că mă temeam, că pică pe noi”. A doua zi fiind ocupat cu o vacă nu a mai avut vreme a da pe la cinstul oraș.

Crăciun Cosma declară, că fibrul tot tremura și bătea oamenii pe întrecut cu gendarmii, l'a bătut și pe el.

Trandafir Hadan a fost la țig la Văradia.

Jovan Lup, tin., ca reprezentant a fost față la vorbele dintre notar și fibrul, apoi a plecat.

Jovan Lup băt. declară, „că fiind puse lămpile fără lege, ei le-au scos, că doar' destul rugatu-s'au de domni.

Vichentie Mirou spune, că lămpile și el le-ar fi scos, fiindcă fibrul a făcut pe notarș de minciună și apoi notarșul a tăcut.

Gligor Vancu depunând jurământul spune, că pentru moartea unui copil era la primărie, apoi a plecat; a 2 zi însă s'a întâmplat acolo, când fibrul bătea oamenii cu gendarmii. Pe Tripa l'a lovit în barbă, ear' gendarmii l-au închis.

Constantin Herbei (48 ani) a fost pentru asentarea copilului seu la casa comună, că la asentăție slujii domnilor fură hainele feciorilor, ca dînsului la 1868.

Ioan Balan numai Joi a fost acolo și fibrul a chemat pe Tripa, dar' nu l'a lăsat să vorbească, ci l'a lovit în barbă și a strigat la gendarmii „csukd be”.

Vasile Honca spune, că oamenii nici nu scoateau lămpile, dacă nu l'a fi „bizătit” dl David Blau.

Dimitrie Cosma venia tocmai dela lucru și l'a pus cineva o lămpă în spate, și el a dus-o în cinste la primărie, s'a nu l'a se întempe „vre-o hibă”.

Stefan Tripa s'a dus și el după oameni, dar' nu știe nimic.

Trandafir Turlea numai Joi era pe acolo ca „lember la asentăție” și l'a bătut gendarmii, de a zăcut 4 luni pe pat; chiar și ascultarea l'a făcut în pat.

Ioan Herbei a venit dela țerg și văzând „fițangăii”, că le scot, l'a făcut atenți să nu le spargă, ca s'a nu apară că s'au beți.

Jovan Borlea ca reprezentant era acolo, apoi după-ce a făcut fibrul de rușine pe dl notar, a plecat.

Vichentie Beda le-a scos, fiindcă fibrul s'a învoit la aceea.

Mitru Olar el singur a scos una, că nu s'au lămpile doar' de „pauri”; și dl David a zis să le scoată toate, ce s'a și făcut.

Petru Hadan se „representă” la dl mări sa, că el e „presentant”, dar' nu a scos lămpile, că dl fibrul l'a rugat să se ducă și să roage oamenii să nu scoată lămpile, ce erau la casa lui; oamenii însă nu l-au ascultat, că tocmai pe acelea 2 lămpi aveau „pică”.

Constantin Madea era la moară și nu știe nimic, dar' dacă era acasă și el scoate vre-o câteva.

Sedința se încheie la 6 ore, continuarea va fi mâine, la 12 Martie, la orele 9 din zi.

A doua zi.

Sedința se începe cu ascultarea acusatului.

Crăciun Lugosan, afirmă la întrebările presiului, că adevărate s'au toate cele zise de Ars. Tripa.

Constantin Herbei (60 ani.) Să conștă o superficialitate a antistiei comunale, a

judelei de investigație și a procurorului, trecut chiar și de tablă cu vederea precum și de curie, las' că tribunalul a fost ușuratic.

Notarul și primarul constată, fiind chemați în sală, că numai un Const. Herbei este, de 48 ani, dar' cu toate acestea face 2 atestate de avere și moralitate, în cari pun pe unul și același Const. Herbei de 48 și 60 ani și înmanează toate decisiile și citația pentru pertractarea finală lui Const. Herbei de 48 ani.

Di procuror văzând confuzia, se scoală și retrace acuză cu privire la Const. Herbei cel de 60 de ani, care nu există.

Trandafir Herbei declară, că „pentru s'arăcia noastră le-a scos”; el însuși a dus o lămpă, — însă cu cinste.

Partenie Blaj tot așa fascionează.

George Branișcan spune, că-i pare rău, că nu a ajuns și el să scoată una, dar' erau acolo prea mulți.

George Hadan numai unde-unde a ajuns după ei, că era bolnav.

Partenie Păcurar n'a ajuns a scoate lămpi de mulțime.

Tot așa fascionează și *Costa Branișcan*.

Ioan Petruș. La acest acuzat se dă pe față de nou atestatul de paupertate al instanțelor judecătorești. Anume toate scrisorile cu privire la repositul Ioan Petruș de 18 ani, s'au înmanat unchiului seu Ioan Petruș de 48 ani, pe care procurorul ear' îl scoate de sub acuză, după-ce se constată, că nici nu era în sat pe acel timp.

Ioachim Budișan și *Iosif David* numai colindau după oameni; n'au luat parte la nimica.

Gavrilă Herbei cărând peatră la sf. biserică, trecea numai cu carul pe acolo.

Toma Constantini numai la 9 Aprilie era acolo și fibrul într'una ațta oameni cu „pecetel”.

Constantin Păcurar venind Joi dela țergul Văradiei, a trecut pe lângă primărie și a văzut mulțimea.

Cu Păcurar se termină ascultarea acusatilor și după-ce nu se află nici domnul protopretor A. Csady, nici not. Bărdy de față, urmează primarul din Soborșin *P. Dragoman*, care neagă toate afirmațiunile dela judele investigator, ba chiar și aceea, că ar fi ațtat oamenii cu provocări de luarea „pecetelului”.

Nici aceea nu știe, că cine a fost „colompoșul” și nu a îndemnat nici chiar părintele oamenii.

Neagă, că ar fi spus în penă numele celor-ce cărau lămpile, neagă că Tripa și alții l'a ar fi amenințat; afirmă însă, că lămpile s'au puse fără știrea lui și a comitetului, ci din porunca fibrului lui, și notarul de frica „gloabei de 50 fl.” le-a pus în comună.

Atăta știe, că David Blau zicea cătră oameni să iee păcatul dela el, dar' nimeni nu l'a insultat.

După fascionea primarului, de sine cad toate punctele acuzei.

La întrebările puse de apărătorul Dr. Ioan Suciu, răspunde că lămpile a doua zi au fost puse din nou la locul lor, ard și astăzi, dar' nu știe că din ce fond s'au cumpărat; știe numai că servitorii primăriei le provid cu petrolu din casa sătească. Preotul n'a îndemnat pe nimeni la răscăla.

Apărătorul voește a întreba direct martorul, dar' procurorul cere întrebarea în ungurește, ce l'a se traduce de domnul president; la ce apoi d-sa spune, că întrebările de mai departe s'au superflue, dar' l'a se ripostează din partea presidentului că dînsul conduce sedința, nu procurorul, dînsul e chemat a judeca trebuința ori superfluitatea întrebărilor; dl apărător este în drept a pune întrebări pentru a clarifica situațiunea clienților sei. Procurorul se așează pe scaun — opărit.

Stefan Popa își aduce aminte, că Ars. Hadan l'a ar fi spus și lui, că Tripa s'ar fi rugat de oameni să l'a scoată cu rugări la cas, dacă gendarmii îl vor închide.

Teodor Ardelean și-a luat răsplată, respective pedeapsa, că l'a înhățat gendarmii, ca să mărturisească pe placul lor; de atunci e bolnav pe moarte; se cetește fascionea, în care zicea: că conducătorii erau Tripa și Lupuș.

Constantin Hadan spune, că protocolul la gendarmii era gata și nu știa, că ce conștinea.

Vasile Păcurar plăieșul spune, că a văzut oamenii scoțând lămpile, dar' le smulgeau cu mâinile din pământ.

Nu a văzut, că pe Tripa s'au l'a bătut fibrul, dar' gendarmii ori imprăștiat mulțimea, fără să o provoace la depărtare.

Ilie Oțană spune, că el a auzit că oamenii voiesc la caz de l'a vor închide pe Tripa, s'au l'a scoată cu rugare.

I. Bărdy notarul comunal fascionează următoarele: În Totvărădia la notarul în cerc restrins l'a dat ordin verbal fibrul să așeze vre-o 6 — 8 lămpi în comună și să aducă chestiunea înaintea comitetului comunal; notarul a reflectat, că în comitet nu poate aduce această afacere, că nu se va vota, că deduce din discuțiunea de acum 4 ani, când oamenii odată cu capul nu voiau măcar să audă de lămpi.

El însă prin 4 Aprilie a așezat 3 felinare, dar' acestea nu au fost bine primite și la 7 Aprilie P. Teodorovici l'a interpellat și d-sa a mărturisit, că nu dela dînsul, ci din ordinul fibrului s'au lămpile în comună, fi roagă de răbdare, că mâine vine dl fibrul afară, și se vorbească cu dînsul.

Fibrul eșit la fața locului pentru asentare cu vice-comitele, interpellat fiind a declarat, că nu a ordonat, ci l'a exprimat dorința, că ar șede bine, că Soborșinul e oraș, și nu a fost vorba de o pedeapsă de 50 fl.

Apoi notarului l'a făcut observarea, că trebuia să fie mai precaut, la ce frește el a ripostat, că dorința superiorilor nu are decât să o prefacă în faptă.

Oamenii după parlamentări între dîșii făceau gălgăie, că nu le trebuiesc felinare; dar' că ce s'a vorbit mai departe și că fibrul ar fi denegat să dea în scris susținerea felinarelor, nu știe. Atăta știe, că le spune, că n'cade sarcina pe sat, ci el se va îngrijii de luminare.

Nici măcar prin minte nu l'a trecut nimănui, că oamenii voiesc a scoate felinarele, și de aceea nici nu le-a păzit; că cine le-a scos nu știe, ci s'a trezit cu ele în curtea primăriei, însă fără leziuni.

La 9 Aprilie n'a văzut nimic, că era prea ocupat cu asentarea; atăta știe, că Tripa din temniță l'a pofit să vorbească cu el și atunci l'a declarat, că părintele l'a ar fi pus la cale pentru a scoate lămpile și a lua pedeapsa dela primar.

Tripa neagă hotărât la înfățișare, aceea ce zice notarul, ear' acesta declară de legendă cele spuse de Tripa.

Despre 50 fl. își aduce aminte, că a făcut amintire, dar' numai știe, că în ce sens. Sedința se încheie și continuarea se pune pe după amiază la 3 ore.

Urmează protopretorul cercului Radna, A. Csukay, care declară, că nu dorința l'a exprimat-o, ci a dat notarului direct ordin verbal, că se așeze felinare în comună; locuitorii nu au pretins acoperirea speșelor în scris dela dînsul, că le făcea bucurios plăcerea.

Locuitorii au scos felinarele, însă fără instrumente și le-au adus la primărie, că felinarele nu erau păzite de nimeni.

Dînsului poporul nu s'a plâns contra primarului și neagă, că ar fi dat mână de ajutor gendarmilor pentru respirarea mulțimei. Și întorcându-se spre popor întreabă, este măcar unul, care poate să-i spună, că l'a lovit?

Presidentul îl întrerupe; procurorul propune, că fiind Csukay cel mai așgăvator martor, să se facă înfățișare, ca să se constată ce poporul nu are drept.

Apărătorul primește înfățișarea cu bucurie și atunci Tripa, Lupuș Ion băt., Herbei, Gligor Popa, Crăciun Cosma și alții mulți es diu mulțime și li mărturisesc în față dlui fibrul că l'a lovit cu bastonul, ceea-ce pretorul neagă categoric.

Di procuror cere, ca dl protopretor să depună acum jurământul, fiind om în administrație, și ocupațiunile multilaterale îl cer acasă; apărătorul Dr. I. Suciu protestează în contra depunerii jurământului, pentru-că d-sa are de a înșina martori, cari să fie înfățișăți cu dl protopretor și totodată cere ascultarea notarului Bărdy din nou, rugând tribunalul să respingă rugarea procurorului.

Notarul Bărdy se declară de nou în modul de sus, că adevărat pretorul nu a dat ordin, ci numai a dorit, ca să se fie felinarele așezate și aceasta o spune în fața superiorului seu, cu adausul, că pretorul l'a spus, că trebuia să le așeze cu mai mare precauțiune.

După constatarea acestei contrarietăți între depunerile celor mai inteligenți martori și persoane subordonate, tribunalul se retrage pentru deliberarea asupra jurământului pretorului și să respingă cererea procurorului.

Nicolae Catana a auzit, că părintele a zis cătră Tripa „fără nici o frică”, dar' nu știe la ce s'a referit.

Ioan Lăpădat neagă să fi depus la judele investigator, că a auzit strigând „jos birul”.

Balla Zsigmond, gendarmul adus din cercul Birchișului, unde domnește dl Popovici de pretor prim, spune, că la ordinul dlui

Csukay a fost deținut Tripa, dar' mai departe, că ce s'au întâmplat nu știe, că era „într'a muros” pisând pe Tripa.

Roser Săndor declară, că el era în ușa cafenelei și a auzit, că oamenii să rugau de fibrul, că se destitue primarul.

Procurorul voește a seduce pe Roser, dar' acesta fi reflectează, că nu „e poveste”, ce spune, ci un fapt întâmplat.

N. Binder fost gendarm, acum funcționar la căile ferate, spune, că lui l'a comunicat un „om de încredere”, că ce se pregătește, anume, că poporul e răsculat și trebuie deținut Tripa și Lupuș.

Dînsul s'a oferit se cheme afară pe pretor, care s'a dus cu oamenii până la primărie, ajuns acolo, la ordinul seu s'au deținut cei doi țerani.

Se ascultă martorii apărării; dl P. Teodorovici, invățător pens. ca trimis al poporului să interpeleze pe pretor. Neagă toate.

P. Givulescu invăț. în funcțiune spune, că pretorul l'a exprimat numai dorința, și mai ales forma estetică a orașului dorea a se ridica prin aceasta și despre aceea amintea că acopere dînsul speșele lumitului, dar' când P. Crișan cerea toate aceste în scris pretorul dădea din umere și zicea să facă oamenii, ce vor, de colectă nici pomană.

Z. Oprean parochol local depune, că la negarea ordinului din partea pretorului, notarul incurcat sta vis-a-vis de dînsul și nu a reflectat nimic.

Ilfinie Mădin se declară și l'a ofere jurământul, că notarul se mântuia de neplăceri prin multele lui servicii făcute comunei și cu folosul de 400 fl. adus comunei dela regalie.

După aceasta peritectorul se încheie la 6 ore și se amână pentru mâine, la 13 Martie n. orele 9 din zi.

(Va urma).

Sentața.

În 13 Martie, la 12 ore s'a încheiat pertractarea, tribunalul s'a retras, și după o desbatere de o oră și jumătate apare de nou și publică următoarea sentență:

„Tripa și încă 42 soți s'au judecați pe baza §-lui 92 din codul penal la câte 14 zile închisoare; lui Tripa și Lupuș i-se scoate din pedeapsă arestul preventiv; speșele de proces au să le plătească toți în solidum; ceilalți 11 acusați s'au achitați. Atât acusații și apărătorul lor, cât și procurorul au insinuat apelăție.

CRONICĂ

Sibiu, 15 Martie n. 1897.

M Sa Monarcul nostru va visita pe Tar, la St. Petersburg, pe la începutul lui Aprilie, și va petrece acolo 8 zile.

Episcopul Zmejanovici. Patrioticul episcop s'arșeb din Verșet. *Zmejanovici*, (un fel de Goldiș ori Szabo al Sărbilor) pretutindenea pe unde se duce, întâmpină dispreț și blăstemul filor sei suferitești. Mai zilele trecute având să meargă la Becicherecul-mare, poporațiunea s'arșeb din acest oraș a fost provocată din vreme prin numeroase placate împărțite prin oraș, ca să l'ignoreze cu deservire și să nu iasă întru întimpinarea lui. Textul placatelor se termina cu cuvintele: „Blăstem trădătorului neamului s'arșebesc!” A trebuit să intervină poliția, care a confiscat și nimicit toate placatele, punând pedească și altor turburări ce s'au fost plănuit.

Și un astfel de om e cap al unei biserică: Ce ironie!

Necrolog. Clerul gremial gr-cat. și rudenile cu inima întristată anunță încetarea din viață a mult om, domn *Vincentiu Grosescu*, protopop și paroh gr-cat. al Lugosului întâmplată la 12 Martie 1897 la orele 12 a. m., în anul 59-lea al etății și 34 al preoției. Rămășițele pământului ale defunctului s'au așezat întru așteptarea glorioasei învieri spre eternă odihnă Duminecă în 14 Martie la orele 2 p. m., în cimitirul comun din loc Lugos la 12 Martie 1897. Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată!

Scade numărul. Din *Budapesta* ni-se anunță, că după înscrierile de până acum numărul universitarilor pestani din anul acesta e mult mai mic decât cel din anul trecut. Atunci au fost înscriși în total 4005 ascultători, azi s'au abia 3500. — Semne rele pentru „savanții” maghiari!

Pentru pleșuvi. *Sabouraud*, șef de despărțământ într'un spital de frunte din Paris, a ținut zilele trecute o prelegere publică la societatea dermatologică, comunicându-și rezultatele îndelungatei sale cercetări asupra motivelor cheliei. *Sabouraud* afirmă a fi

găsit baccilul pleșuvi, precum și mijlocul care o împedează. De va fi adevărat, — s'a stins venitul falnicei „Eu Ana Ossilag”!

Vapoare comerciale în serviciu militar. Ziarul „Corriere Mercantile” din Genua anunță, că societatea de vapoare „Veloce”, în ultima ei adunare generală a hotărât să-și ridice capitalul social la 18 milioane de lire, ear' afară de cele 4 vapoare, cari s'au în pregătire, să mai clădească cinci vapoare mari, cari vor fi primite între corăbiile de rezervă ale marinei italiene de război. Patru vapoare se vor face încă în anul acesta, celelalte cinci anul viitor.

Concurs împotriva soției. În Szegard a provocat senzația generală faptul, că avocatul Dr. Kramolin a cerut concurs împotriva soției sale ceea-ce tribunalul a și ordnuit. Motivul acestui pas, la tot cazul nostim, e că soția avocatului împreună cu 3 fii ai sei au făcut niște împrumuturi, cari trec peste un pătăr de milion florini. De oare-ce însă pe numele cheltuitoarei femei e înfătușată numai o foarte mică parte a averii, creditorii abia se vor alege cu ceva.

Sinuciderea unui jude de tribunal. Alături s'a sinucis în Seghedin judele de tribunal Dr. Dócsics Aurel. Nefericitul, un bărbat de abia 36 de ani, era foarte înbit și respectat în întreg orașul și trăia o fericită viață casnică cu frumoasa fiică a notarului regesc de acolo Dr. Abaffy Aurel. Sinuciderea a provocat generală părere de rău în oraș. Ce a putut arunca pe judele, crezut fericit, în brațele morții, nu se știe, mai ales, că el trecea drept un om cu bună stare materială.

Minunea minunilor. Cu privilegiul ultimei numeroșități a poporației din Varșovia, funcționarii au dat peste o adevărată minune a minunilor. Un om, lăcătar în oraș, trăia cu trei femei bătrâne într'o casă. În aceste trei matroane lăcătarul stătea pe soacrele sale. Anume caprițlii soției a voit ca bietul om să-și peardă în 3 rinduri soția. Dela toate l'a rămas drept moștenire numai soacrea. Oonestul lucrător le-a luat pe toate la sine și — ce e mai de mirat — trăiește în cea mai creștinească pace și bună învoire cu ele, — așa spun și vecinii. Și se mai zică, că azi nu-s minuni!

Tifus. Din Pojan se anunță, că în Engeran a izbucnit tifusul. Un oficer și 4 soldați ai escadronului de husari staționat acolo s'au bolnăvit greu. Între sătenii încă s'au 20 de bolnăvi de tifus. Autoritățile au luat severe măsuri, ca să împedecă lăptrea boalei.

Regele Siamului în Europa. În curând regele Siamului va face un turneu pe la curțile domnitorilor din Europa. Exoticul oaspe va veni în Europa pe iahtul *Mara Chakrala*, care va ancora mai întâiu într'un port italian. De acolo regele își va urma drumul cu trenul. Visita lui e anontată deja la curțile europene. Din Petersburg vine știrea, că acolo va sosi regele Siamului pela sfârșitul lui Aprilie. În urma expresiei sale dorinți, în decursul călătoriei sale nicăieri nu i-se vor face primiri oficiale.

Congres catolic internațional. Al patrulea congres catolic internațional se va ține anul acesta din 16—20 August, în *Freiburg*. Marile pregătiri prealabile, ce d'ji de doi ani le fac invățății catolici ai S'vetei, s'au terminat deja aproape cu totul. În cele mai multe state europene, cum și în America și în Orient, s'au organizat comitete, cari să se îngrijească de colaboratori savanți, năsuindu-se a deștepta față de congres interesul lumii catolice.

Bioher — de silă. Casuri de acelea, că tineri bogăți ajung la ruină totală în-urma vieții lor destrăbălate, de sigur nu se țin de rarități, dar' ca un tiner să ducă o viață de crăidon, pentru-că să aibă avere, e la toată întâmplarea ceva neobișnuit. Casul se petrece în New-York. Un tiner de bun nume, Petru Rensard, bicherește acum numai ca să poată avea un venit frumuseț. Lucrul stă astfel: Un unchi răposat de curând l'a testat 70 000 dolari, dar' cu condiția ca banii să i se dea numai dacă va duce o viață regulată și morală, în cas contrar să i se dea numai interesele. Tinerul a și dus totdeauna o viață foarte regulată și crușătoare. Dar' înșelătoria unui tovarș de negoț l'a adus pe cap o datorie de 100 000 dolari. Ce să facă acum bietul tiner? Dacă urma cu viața sa de mai înainte, nesățioșii creditorii l'a fi luat toată averea. S'a hotărât deci, să nu „merite” a l'a se da moștenirea la mână și de atunci duce cea mai desordonată viață, e un crăidon de frunte în New-York, face din zi noapte și din noapte zi. Astfel ișteful tiner încasează numai interesele, ear' creditorii — stau cu buzele umflite și cu pungile secete!

Suggestia — mijloc de crimă. Că multe și nelichipuit de felurite sunt mijloacele de cari se folosesc criminalii secolului nostru decadent, e îndeobște știut. Dar' cine ar fi crezut, că până și suggestia poate deveni mijloc de crimă în mâinile celor haini de suflet? Și totuși un cas s'a dat deja. — La un renumit medic din Hamburg s'a prezentat zilele trecute o tineră damă, elegant îmbrăcată, care fira nici o ocolăș a declarat, că e bolnavă de nervi și are lipsă de ajutor medical. Când medicul a întrebat-o de ce suferă, l'a răspuns, că întreg sistemul ei nervos e sdruncinat și de multe-ori îi vin gânduri de sinucidere. La început, medicul credea, că are de-a face cu o nebulă, dar' când necunoscuta începu a-i vorbi pe neașteptate, cum o adoreașă soțul și ca tocmai de

aceea n'ar voi să-i cauzeze durere cu boala sa, el rămase convins, că femeia e interesată la minte. În cursul conversației femeia mai spusese, că bărbatul se a fost atât de bun, că abia cu o lună înainte a asigurat-o pe 50.000 de marce. Medicul începu a afla chestia de suspectă. Femeia însă vorbea mai departe, fără întrerupere și cu o vervă crescândă, — până-ce deodată și-a trasat cauza boalei sale. A măturat anume, că soțul ei e mare amic al *incercărilor hipnotice*. Medicul nu-și dete pe față surprinderea, ci continuă a încodi pe femeie și în curând o aduse în stare hipnotică. Dar când se începu sugestia, întimpă o rezistență încâpănată. Aceasta îl întări în credința, că femeia a căzut jertfă unei sugerații și că-i e strict interzis a trada ceva. Dar nu se mulțumi cu atât. A chemat și un martor la fața locului și în prezența acestuia a poruncit femeii hipnotizate, să spună tot ce i-a sugerat soțul ei. Efectul a fost surprinzător. Femeia a măturat, că gîngășul soț i-a poruncit ca două luni după-ace a asigurat-o, să se sinucidă, pentru- că atunci societatea va plăti și în cas de sinucidere. — Interesanta „bolnavă” e acum în Viena, în institutul profesorului Kraft Ebinger, ear' soțul ei în Berlin, unde a pornit împotriva soției sale proces de divorț, pe motiv, că „nu se pot suferi”.

Ajutor de stat lui Nansen. Din Christiania se anunță, că comisia bugetară a adunării naționale a votat unanim câte 4000 coroane pentru 12 tovarășii lui Nansen, mai departe 3000 coroane anual, pe 5 ani, căpitanului Sverdrup, care după planul lui Nansen, va porni în 1898 la o nouă expediție cu vestita corabie „Fram”.

Licitație. În 19 Martie la 9 ore se vor licita la gara de aici mai multe obiecte și mărfuri remase în decursul anului la gară, nescoase de cei adresați.

Onoratiului sex femeesc. Cine vrea să cumpere stufe ieftine și plăcute, de mătășă și lână ori ușoare de vară, cari se pot spăla, adreseze-se la *Weiner Mityás* (Budapesta Andrássy ut. 3) casa cea mai mare pentru articoli de modă, — colecțiunea mustrelor celor mai noue de primăvară, care i-se va trimite *gratuit și franco*. Nota! Să se noteze ce calitate și cam de cât preț se se trimite mustre de lână și de mătășuri.

Știri mărunt. Din Gherla se vestește, că Someșula inundă pământurile din jurul orașului. — În fabrica de tutun din Isaccea (Dobrogea) un foc violent a nimicit 28.000 chilogr. de tutun; pagubele foarte mari. — Corabia „Tonnina” s'a scufundat cu totul lângă Fiume, în urma unui foc ce a izbucnit pe bord. — O săptămână lucrătoare dela fabrica de tutun din Sternberg a moștenit dela un unchiu din Triest 300.000 fl. — Soția fostului președinte al Statelor-Unite, Cleveland, a început proces de divorț pe motiv, că soțul ei ar fi bătut-o de mai multe ori. — Vestitul limbist german Daniel Sanders, vrednicul urmaș al fraților Grimm, a răposat în Strelitz, în vîrstă de 77 ani. — Greva lucrătorilor dela căile ferate helvețiene a încetat, satisfăcându-se toate pretențiunile greviștilor. — Vaporul fuman „Illiria” e considerat de perdut, pentru- că deja din 18 Ianuarie n. nu i-se mai știe de urmă; personalul 81 oameni.

Un răspuns.

Sibiul, 15 Martie n.

Într-o declarație din ultimul număr al „Tribunei”, dl *Parteniu Cosma* se pretinde nedreptățit în raportul nostru asupra ședinței II. a adunării generale extraordinare a „Asociațiunii”.

Ca autor al raportului, mă țin dator a răspunde.

Di Cosma ne adresează două acuze. — „Adevăratele motive cu cari am sprijinit eu propunerea comisiei nu le-ați publicat”.

Aserția n'are temei. „Tribuna” nu-i monitorul oficial al nimănui, cu atât mai puțin al dlui Cosma, ci organul de zi al partidului național. Publicul unui astfel de ziar se îndestulește cu *esența* vorbirilor, ce s'au rostit în adunare. Esența o determină importanța celor spuse; esența ce am dat din vorbirea dlui Cosma o sflu în perfect acord cu importanța ei.

— „...imi atribuiți cuvinte, care nu le-am zis,.... mă prezentați ca pe unul care nu știe ce vorbește”.

Nici aserțiile acestea n'au temei. Pe cât eu mi-am notat și mi-aduc aminte, dl Cosma a rostit cuvintele, ce le contestă.

Prin urmare acușele de *malizi* și *rea credință*, ce ni-le aduce dl P. Cosma, sînt neavenite.

Ioan Scurtu.

Posta redacțiunii.

„Ea” și „Pe albumul ei” — nu se pot publica. Sînt slăbuțe de tot.

„Poporeni scărbiți” în *Reșița-montană*. Dacă voii veți plîngeți în contra purtării neregulate în oficial sau a invitatului... — binevoii a subscrie corespondența trimisă. Ca subscrierea aceea de „poporeni scărbiți” nu o putem publica. Dacă sînt adevărate cele spuse poartă-se unul din DV, ale întări subscrierea numelui sen.

VIEAȚA SOCIALĂ.

Petrecere în Făgăraș.

— Earăși cărădas. —

— 12 Martie n.

Duminecă, 7 Martie n., societatea română de diletanți „Progresul” din Făgăraș a aranjat o *producțiune teatrală*, pe cât de puțin succasă, pe atât de tristă, în sfîrșit. De aceea voi și fi foarte scurt în raportaj.

Nu diletanții, cari și-au dat toată silința și posed și pricepere, ci piesele, deci *cel ce le-a ales*, poartă vina nesuccesului. Președintele „Progresului”, căci lui îi compete dreptul de a alege piesele, a dat o dovadă de mult regres, alegînd piesa de tot slabă, „*Leac pentru soare*”, comedie într'un act de Trocarul („celebrul” nostru romancier Th. Alexi!) și comedia asemenea nu prea excelentă „*Chirișul fugă*”, de I. Vulcan.

Alegerea asta a fost fatală pentru succesul producțiunii. Ea a zădărnicit toată lăudabila trudă a diletanților, ea a lăsat tare nemulțumit publicul asistent.

Apoi debutarea corului cu piesa „*Hai în horă*” încă putea rămănea pe altădată. Fără să vrei, îți pare, că președintele societății a voit să discrediteze tinerul cor, format cu multă osteneală și jertfă, punîndu-l să deuteze afară de program!

În cursul dansului, în loc de a repara printr-o curată petrecere românească ce s'a stricat cu producția, domnul Turcu s'a dovedit atât de „patriotic”, încât a permis jucarea *csárdășului*, și asta după pilda de neagră memorie a casului din Crădăna-mare. Trist și rușinos, dacă însuși președintele unei societăți românești pune o asemenea pată pe societatea română din Făgăraș!

Petrecerea a fost slab cercetată de inteligența din provincie, și nici nu e de mirare, cănd astfel de *progrese „patriotice”* se produc din partea chiar a președintelui societății române „Progresul”. „Patrioți” au fost la petrecere vre-o 3—4, destul de mulți însă, că să li-se facă pe voie, centra sentimentului public românesc.

Severul.

ECONOMIE.

„Reuniune economică” pentru Orăștie și giur. Joi, 11 Martie n., peste 30 de domni din Orăștie și giur s'au adunat în localul institutului de credit „Ardeleana” din Orăștie, spre a se sfîști asupra „Reuniunii economice”, planuite de dl Dr. I. Mihu.

După- ce dl Dr. Mihu a salutat pe cei adunați printr-o vorbire frumoasă și instructivă, s'a constituit biroul, alegîndu-se de președinte ad hoc dl Dr. Mihu, de secretar dl L. Bercian.

Ideea întemeierii „Reuniunii economice” s'a primit cu însuflețire generală și fără multe desbateri.

Dl Dr. Mihu împărtășește, că are gata și un *proiect de statute*. Adunarea însărcinează o comisie de 4 (domnii A. P. Barcian, Dr. S. Moldovan, Ioan Branga și N. David) să stabilească textul statutelor după proiectul amintit, și să le înainteze ministrului. După întărirea statutelor, se va convoca *adunarea generală de constituire*.

„Zarandeană”. Cu această numire se va înființa în curînd în Băița (lângă Deva) o nouă societate de credit și economie, deocădată cu un *capital social de 20.000 fl.* Subscrierile s'au început deja în Băița și giu. Societatea e pusă la cale de inteligența română din Băița. Liste se dau la dl Lasar Perian, primar, și tot d-sale sînt a se înșopăia.

Mai nou.

La Cluj!

În procesul „Tribunei” pentru articolul „*Biserica și școala*” (nr. 66 a. tr.) dl Iosif Marshall, acusat ca răspunzător pentru tipar, n'a fost osîndit, ci pertractarea împotriva lui s'a amînat, pe cuvînt, că dînsul n'ar fi editorul ziarului.

Acum dl Marshall a primit citația pe 30 Martie v., cînd va avea să se înfațișeze iarăși înaintea curții cu jurați din Cluj pentru pertractare. — Jurații din Cluj au deci un nou prilej de a-și ilustra „patriotismul”!

Tribuna Literară.

Conservatoristele române din Viena.

Un concert al lor.

— Raport special. —

Viena, 7 Martie n. 1897.

Sămbătă, în 6 l. c., s'a aranjat din partea pensionatului doamnei Leontine Many, Ungargasse 48, un concert la care au debutat trei domnișoare române, eleve ale conservatorului de aici.

Succesul strălucit ce Românele noastre l-au avut înaintea publicului străin mă silește să vă raporteze despre decurgerea concertului. Saloanele spațioase ale pensionatului Many erau îndesuite de un public distins. Colonia română din loc era în număr mare prezentată, deasemenea o mulțime de străini, amatori de artă.

Dintre aceștia mi-a succes să-mi notez numele consilierului financiar domnul Lederer, secretarul dela curtea imperială dl Zellner, dl Dr. Politzer, secretar intim, și alte notabilități, al căror nume nu mi-a succes să-mi le însemnez.

La orele 8 se încep concertul cu următorul

Program:

1. „Zampa”, Herold Mme Storck domnișoara L. Pretorian.
2. „Carmen”, Bizet. Michaila d-soara M. Vitte.
3. „Valse”, Moscowski domnișoara L. Pretorian.
4. „Freischütz”, Veber domnișoara A. Morano.
5. „Traumerei”, Schumann d-na Storck, „Kaiserlied”, Schmidt, d-na Storck.
6. „Mignon”, Ambros Thomas d-soara N. Otto, „Pagen-Arie”, Hugenotti domnișoara N. Otto.
7. „Impromptu”, Schubert M-selle L. Pretorian.
8. „Pagen-Arie”, Figaro's Hochgeit, domnișoara A. Pretorian.

Talentul deosebit și tehnica domnișoarei Lili Pretorian și de astă-dată a produs aceeași profundă impresie asupra ascultătorilor, ca la toate ocaziunile cînd d-sa a concertat.

Ușurința, cu care dibăcia măiestriei pianiste a învins cele mai grele partii ale pieselor executate, a fost tot pe atât de admirabilă, ca și redarea celor mai fine nuanșări a sentimentelor, ce compoziția pretindea să fie deslănțuite din vestimental mort al notelor.

Domnișoara Otto ne-a încântat cu drăgălașa ei voce, darul divin ce natura i-l-a dat, și care prin o excelentă școală l-a perfecționat.

Talentul acestor două artiste, ce în anul curent vin să absolveze conservator, ne garantează, că ele o să facă nu numai numelui lor onoare, ci o să contribuie și la renumele românesc în străinătate.

Domnișoara Aurica Pretorian, bobocul de roză al buchetășului concertantelor române, eleva cursului prim al conservatorului, pentru prima-dată a debutat în public.

Timbrul nespus de plăcut al vocii ei îi garantează un frumos viitor.

Aplausele nesfîrșite ale publicului au silit-o pe drăgălașa cântăreață să mai cînte ca număr afară de program „*Măndrușia dela munte*”.

Cu multă artă au fost executate atât prin doamna Storck, cât și prin domnișoarele Vitte și Morano punctele D-lor din programă.

Toate concertantele au primit și frumoase buchete de flori.

În fine trebuie să observ, că domnișoarele cântărețe sînt elevele celebrei Luca, cântăreața de renume european.

Mult i-se datorește succesul sării și gentilei madame Leontine Many, proprietarea pensionatului.

D-sa invitînd un public distins și pricepător de artă, a trezit și mai mult ambițiunea domnișoarelor artiste și prin succesul ce D-lor l-au obținut în fața unui stare public a mărit încrederea artistelor noastre în puterile lor proprii.

Nodulus.

Informațiuni.

„Spiritisme” — este titlul ultimei drame a lui Sardou; primădată această piesă a fost reprezentată la 8 Febr. în teatru „*Renaissance*” din Paris. Sardou a introdus în piesa sa și un Român, care are un rol forte însemnat și trist — pentru noi. El e amantul eroinei, și la sfîrșitul actului II e împușcat în duel. E un tip destrăbălat. Autorul l'a botezat *Mihail Stoudza*, un nume pe care dl Sardou, din considerațiuni de finețe, ar fi trebuit să-l înlocuiască cu altul.

E trist, că autorii străini crează astfel de roluri triste din — Români, și atunci cînd acțiunea piesei se petrece în Paris.

Bibliografie.

„ENCICLOPEDIA ROMÂNĂ”

editată sub auspiciile și din însărcinarea

„Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român”

de

Dr. Corneliu Diaconovich,

prim-secretarul „Asociațiunii”.

1 fascicol 1 fl.; pentru România lei 2.50.

A apărut fascicolul al III-lea al acestei mari publicații a „Asociațiunii transilvane”, și cuprinde articolele: *Anarhia-Asanesci*. Fascicolul e redigat și tipărit cu aceeași îngrijire ca cele premergătoare și împodobit cu numeroase ilustrațiuni excelente. (Biserica Antim din București, Aquariu, Taurul Farnesean, Apollon, Aphrodite, Artemis, Seminarul român din Arad, Bis. Curtea de Argeș [2 tablouri], Ariadne) Dintre articolele mai însemnate amintim: Antim Ivireanul, Apa, Apsa, Arabia, Arad, (comit, orașul și diecesea), Arămăni de Dr. Gust. Weigand, Arderea morților, Argeș, Arion, Aron, Aschi, Asanesci etc. Abonamentele se fac la librăria W. Krafft în Sibiul, ear' pentru România la O. Müller în București. Prețul 1 fl. pentru fascicol, pentru tom 10 fl., (pentru România 2 lei 50 bani resp. 25 lei). Abonamente cu preț redus nu se mai primesc. Fasciculele se trimit fără excepțiune numai la acei abonați, cari au achitat prețul lor anticipativ.

Economie politică. A apărut tocmai acum: *Studii de economie politică și finanțe*; cuprinzînd pe lângă expunerea elementelor științei, analiza legilor, așezămintelor și intereselor economice și finanțare românești de *Nicolae Ideru*, directorul școlii comerciale de gradul I. din București. Volumul II. Editura librăriei Carol Müller. — Un mare volum de 330 pag. 8°, costă 4 lei.

„Anunț literar”. Primim următorul avis: În timpul cel mai scurt pun la tipar un volum de povești populare, constător din vre-o 60 povești și snoave. Opl va da cam 25—30 coale tipărite, în formatul vol. I. tip. la 1886 și al vol. II. tip. la 1895. Din lipsa speselor de tipar însă nu-l pot da tipăririi până voi fi asigurat de acele spese. Rog deci, pe cei- ce vor a avea poveștile mele, să binevoască a se abona cu grăbire. Prețul unui ex. de 1 fl. 75 cr. (5 lei noi) este a se trimite autorului-editor. Ioan P. Reteganul în Reteg. (Transilvania.)

„Biblioteca pentru toți” — a dlui C. Müller, ne dă earăși trei cărți nouă:

(Nr. 112—113): *Introducere în studiul științelor fizice* de I. Morand, trad. de Ioan S. Spatai, un volum de 232 pag.

(Nr. 114): *Limbeștea sufletească*, de Seneca, trad. din latinește de Grigore Goilav; 68 pag.

(Nr. 115): *Alte schițe umoristice* de Dămitru Teleor. Cbprinde pe 96 pag. 15 schițe. Se pot procura la librăria „Tipografeii” cu 16 cr. numărul.

Calendarul zilei.

16 Martie n. 1897.

Julian: Cuv. Gerasim.

Gregorian: Heribert.

Soarele: răsare 6.08, apune 5.52 m.

Sosii în Sibiul.

În 15 Martie n. 1897.

Hotel „*Imperatul Romanilor*”. Waszawicki căpitan din Mediaș. Grandtstädter și Gassing din Budapesta. Czimmer din Sîlge și Nemes din Boița, ingineri. Gold, cassier din Boița. Ozikeli din Brașov, K. Ferenczik din Murăș-Ogoheiu și Veigl din Dobrița comercianți. B. Brenner și R. Gatt din Viena, S. Murin din Turda și Medanis din Mercurea, voiajori. Linkovits, medic militar din Kezdio-Ogoheiu. Leshalni, avocat din Arad. A. Gartner, locotenent din Brașov. I. Raner, proprietar și F. Raner din Timișoara. Schwarz, casier din Boița. Hofnap, întreprinzător din Budapesta. E. Berger din Viena, I. Popp din Lugoj, Guttman din Graz, Földessy din Elisabepole, A. Seibert și Deutsch din Murăș-Ogoheiu, comercianți.

Hotel „*Neurhrer*”. O. Stentasi, căpitan și K. Löbl, învătător din Brașov. A. Wladivo, F. Libl și F. Woler din Viena, voiajori.

Hotel „*Meltzer*”. F. Funnsh din Pilsen și Ratl din Budapesta, monieri. Weimüller din București. N. Rusan, F. Mihly și Neudörfer din Orăștie, privatieri. N. Lonai, comerciant din Abrud. Kohn din Deva.

Teatru orașenesc în Sibiul.

Marti, 16 Martie n.

„Das Modell”.

Operetă în 3 acte de Suppe.

Începutul la 7 ore seara.

Bursa de mărfuri din Budapesta dela 13 Mart. n. 1897.

Sămînțe	Calitatea per hect.	Prețul per 100 chilogr.	Calitatea per hect.	Prețul per 100 chilogr.
dela	până	dela	până	
Grâu				
Bănățene nou	77	8.05	8.15	78 8.15 8.2
Grâu dela Tisa	77	8.20	8.25	78 8.25 8.30
Grâu „Pesta”	77	8.15	8.20	78 8.20 8.25
Grâu de Alba-Reg.	77	8.25	8.30	78 8.20 8.25
„Badca	77	8.25	8.30	78 8.30 8.35
Grâu ung. de Nord	77	—	—	78 — —

Sămînțe	Calitatea per hect.	Prețul per 100 chilogr.	Sămînțe	Calitatea per hect.	Prețul per 100 chilogr.
vechi ori noue					
Săcară	70—72	6.65	6.70		
Orz	60—62	4. —	4.85		
de nătreț	62—64	5.10	5.90		
de vîinare	64—66	6.50	8. —		
de bere	66—68	5.70	6.95		
Ovăs	—	3.45	3.52		
Cucuruz (porumb)	—	3.80	3.85		
—	—	11.75	12.00		
Meiu	—	5.30	0.60		
Hrîșcă	—	—	—		

Grâu	Sept.-Oct.	Calitatea per hect.	Prețul per 100 chilogr.
Cucuruz	Sept.-Oct.		
—	—	8.25	8.30
—	—	8.89	8.90
Ovăs	—	5.98	5.95

Produse diverse	Calitatea per hect.	Prețul per 100 chilogr.

Săm. de trif.	Leacănă angurescă	45. —	50. —
Oleu de rap.	rafinat	85. —	40. —
Uns. de porc	dela Pesta	54. —	54.50
Slănină	dela țeară	—	—
Săm.	afumată	55. —	56. —
Prunc	—	—	—
Licitar	slavon, nou	19. —	19.50
Miere	bănățenească	17. —	17.50
Ceară	galbînă străcurată	—	—
	de Rosenau	—	—

Spirit

Brut, pentru rafinării	14.75	15. —
Rafinat, pentru comercianți mari	52.50	53. —
Brut, „	50.50	51. —

Cursul pieței din Sibiul.

Din 15 Martie n. 1897.

Hărte-monetă română	Cump.	9.46	vînd. 9.50
Lire turcești	—	10.55	10.65
Imperiali	—	9.50	9.55
Ruble rusești 100 a	—	126.5	127.25
Galbeni	—	5.80	5.65
Napoleon-d'ori	—	9.48	9.53
— (rusești)	—	9.46	9.50

Bursa de Budapesta.

Din 13 Martie n. 1897.

Renta de aur ung. 6%	122.60
„ „ „ 4%	98.75
„ „ val. cor. 4%	98.75
Impunatul căilor ferate ung.	121.75
Amortisarea datoriei căilor ferate de Ost ung. (1-a emisiune)	123.—
Amortisarea datoriei căilor ferate de Ost ung. (2-a emisiune)	104.—
Bonuri rurale ung. ¹⁸⁶⁰	97.—
„ „ croate-slavone	97.—
Obligațiunile desp. regalilor	100.10
Impunat cu premiu ung.	152.—
Losuri pentru regularea Tisei și Seghedin	189.50
Renta de hărțe austriacă	100.50
„ de argint austriacă	100.75
„ de aur austriacă	120.25
Losurile austriacă din 1860	101.5—
A acțiunile băncii austro-ungare	1015.—
„ „ de credit ung.	—
„ „ „ aust.	—
Scrisori fondare ale institutului de credit și economici „Albina“	100.75
Argintul	—
Galbeni Imperătești	5.65
Napoleon-d'ori	9.68
Mărci 100 imp. germane	58.87
London 10 Livres sterlingi	119.90

Pentru tipar responsabil: Iosif Marschall.